Folkeuniversitetet
Ålesund Senioruniversitet

Ålesund Senioruniversitet

Medlemsblad nr. 67 - august 2019

Medlemsblad 67

I denne utgaven:

S. 1: Vil du lage fotobok?

S. 2: Leder

S. 3+4: Tur til Fjørtofta, 30.04. + «Eg vil bu på ei øy utmed havet»

S. 5: «En seniors bønn» + info om Fylkesfotoarkivet

S. 6+7: «Leve hele livet», fullt referat fra temamøtet 28.03.

S. 8: Referat fra temamøtet 26.04. Per Egil Hegge «Russland 1917»

S. 9: Referat fra temamøtet 23.05., Prof. Gunnstein Akselberg. «Språket vårt»

S.10: Henvendelser fra Kirkens SOS og Ålesund Bibliotek

S.11: Grupper og gruppe-kontakter. Annonser fra våre sponsorer.

S.12: Tillitsvalgte (2019)

Møteplan for gruppene

Støtt våre sponsorer:

BRAGES Bilforretning

Sparebanken Møre

POLYFORM AS

Se side 11 !

Org.nr. 987 814 217
Bankkonto 3910 26 50933
Våre nettsider finner du på
www.puiaa.no
E-post: post@puiaa.no

«Lyn og torden»? Her brygger det i alle fall opp til noe! (Foto v/ Øyvind Brande)

Møter, temamøter og turer fremover

29. aug.: Lodve Solholm, "Frå fiskarson til fylkesmann"
26. sep.: Alzheimerdagen (felles møte med Ålesund og Omegn Demensforening)
31. okt.: Øystein Ekroll «Om restaureringen av Nidarosdomen»
28. nov.: Sjur Brande «Reiseskildring fra hurtigrutetur gjennom Nord Vest-passasjen»
Desember: Juleavslutning (kunngjøres senere)

Se gjerne på våre hjemmesider www.puiaa.no for oppdatert informasjon
Det faste er at vi møtes siste torsdag hver måned, på Høgskolen i lokalet Naftadjupet, kl. 18:00—og at vi møtes til sosialt samvær etterpå, over en kopp kaffe og litt å bite i. Inngangspenger kr. 50,-

VIL DU LAGE FOTOBOK?
PLANLAGT NY STUDIEGRUPPE I REGI AV ÅLESUND SENIORUNIVERSITET!

Tar du bilder har du kanskje også lyst til å lage en fotobok?
Her er et tilbud om en studiegruppe til medlemmer i Ålesund Senioruniversitet:
Det vurderes å starte en gruppe som arbeider med å lage fotobøker av bilder de aller fleste har (til dels mange av..) på PC'en.

Gruppa kan få bruke lokaler hos Frivillighetssentralen i Kirkegata, tirsdagene i partallsuker fra kl. 13.00. (Det er lite parkeringsplasser i nærområdet, men man kan jo bruke parkeringshus, og heller gå litt. Bussen er selvsagt et godt alternativ.

Det er plass til 8 personer rundt det bordet gruppa får, det kan være færre, men ikke flere. «Cewe» er det programmet som vil bli brukt.
Gruppa vil begynne med de grunnleggende emnene, slik at alle starter opp likt: starte ny bok, lagre, sette inn bilder, lage sideoppsett, kunne endre det man har gjort osv.

Den som er interessert kan kontakte **Astrid Lid** på mobil **926 026 01**.
(Ålesund Senioruniversitet)

En sommer er over, men minnene om den består

Disse strofene hørte vi Kirsti Sparboe synge om og om igjen i Ønskekonserten og Ni timen på 70 tallet. Nå lurer jeg på hvilke minner vi vil ta med fra sommeren 2019.

Været er alltid et samtaleemne, i år var det først vått og kjølig tidlig på sommeren, men etter hvert fikk vi mye sol og til dels rekordvarme. Heldigvis slapp vi temperaturer på opptil 45 grader slik de hadde flere steder i Sør Europa. Vi hadde og kraftige torden og regnbyger, etterfulgt av jordras i Jølster og til dels oversvømmelser i Oslogatene. Det er ingen tvil om at vi er inne i en klimaendring, samme hva president Trump sier.

Det har vært mange badeulykker her til lands og også flere bilulykker med dødelig utgang. Heldigvis er vi forskånet for masseskytinger som det har vært mange tilfeller av i USA.

Flyktningkrisene i Syria og Mellom-Amerika og båtflyktninger fra Libya som drukner i Middelhavet viser at det er tusener som ikke har det så godt som oss. Vi er virkelig privilegerte som bor her i Norge.

Likevel jamres det over bompenger og andre trivialiteter.

Sommeren er på hell, jeg håper at mange av dere har fått innfridd sine forventninger til feriemål, vær, aktiviteter o.l.

Vi seniorer har jo egentlig ingen ferie, vi har fri hele året, det er likevel noe spesielt med sommeren, i løpet av vinteren har det bygget seg opp en lang ønskeliste over ting vi har lyst til å gjøre.

Vi vil gjerne ha besøk av familie og venner, passer ikke det, reiser vi gjerne både langt og lengre enn langt for å treffe dem.

I det siste har det vært en diskusjon i Aftenposten der en « utslitt mor» beklaget seg over at dagens besteforeldre er så selvopptatte, de har aldri tid til barnebarna. De prioriterer dyre ferier for seg selv i stedet for å hjelpe til med barnepass.

Dette innlegget provoserte meg og mange andre. Jeg har en sterk følelse av at vi som nå er besteforeldre stiller mye mere opp for barnebarna enn våre foreldre og besteforeldre gjorde.

Kanskje unge foreldre ville oppleve en roligere hverdag dersom de innså at barna ikke behøver å delta i organiserte aktiviteter hver eneste dag, all henting og bringing fører til stress for både store og små. Barn har ikke vondt av å være hjemme og i verste fall kjede seg litt en gang i blant.

De voksne må også forstå at når man har barn må en legge om livsstilen de årene barna bor hjemme, plutselig er de store.

Et annet emne som diskuteres mye nå er alle varianter av Skam. Vi skal for eksempel skamme oss over å reise med fly, spise rødt kjøtt og mange andre ting. Alt med måte er som regel det beste.

Men, dette får være nok moralisering.

I september er det kommune og Fylkestingsvalg, her i Ålesund blir det store endringer når vi blir en ny storkommune fra nyttår.

Sammenslåingen vil også innvirke på organiseringen av Senioruniversitetet, skal vi fortsette som før eller bør det dannes mindre «lokalgrupper»? Dette blir sannsynligvis et diskusjonstema i årene som kommer. Det er sikkert mange måter å ordne det på, det viktigste er å finne en løsning de fleste kan være fornøyde med.

Høstsemesteret står for døren med mange interessante foredrag. I august kommer Lodve Solholm for å fortelle om sin vei til embetet som fylkesmann, i september blir det fellesarrangement med Ålesund og omegn Demensforening. I oktober kommer arkeolog Øystein Ekroll og forteller om restaureringen av Nidarosdomen og i november er det planen at Sjur Brande skal dele sine opplevelser fra turen gjennom Nordvestpassasjen med oss.

I desember blir det som vanlig julemøte på Spjelkavik Seniorsenter, her er ikke programmet helt fastsatt ennå.

En tur til operaen i Nordfjord har vært en tradisjon på vårt oktoberprogram. I år er det operaen «Hans og Grethe» av Engelbert Humperdinck som fremføres. Styret kommer til å foreta en rundspørring blant medlemmene for å lodde interessen for en slik tur

Studiegruppene har et rikholdig program, den nyeste gruppen er « Natur og kultur i nye Ålesund» med Sølvi Furnes. Disse turene ble veldig populære i vårsemesteret og gruppen fortsetter med turer til fastlandskommunene nå i høst.

Det er også planer om en Fotobokgruppe, den er ikke kommet i gang foreløpig.

Medlemstallet stiger stadig, nå teller Ålesund Senioruniversitet nærmere 350 medlemmer.

Jeg ønsker alle medlemmer velkommen til høstsemesteret i Ålesund Senioruniversitet, her kan dere finne noe for enhver smak. Forslag til nye emner mottas med takk.

Til slutt et dikt av Rolf Jacobsen

AUGUST

Efter julis silke
kommer august med fløyel
og brennende lys.
De blussende kinnenes måned
da brystene er tunge
og brune av sol. Modningens tid.
Keiserens måned. Ikke vent.
Elsk
i august. September
kommer snart med sine rynker
og sin tørre munn.
Se – svalene skyter med piler.
Huj-huj, hør latteren. Plutselig
er det din tur.

Helene

«Natur og kultur»
Tur til Fjørtofta, 30.04.19

Gråvær og lett tåke langs kysten la ingen demper på stemninga da forventningsfulle deltakere på turen gikk i land på Fjørtofta. Fjørtofta er den nordligste av øyene i Haram kommune, og vil bli en del av Ålesund kommune etter kommunesammenslåinga i 2020.

Vi ble møtt av representanter for et hyggelig vertskap som kjørte og guidet oss til Otterlei skule hvor det var vakkert pynta med blomster og flagg både ute og inne. Vi fikk en hjertelig og varm velkomst!

Janne Larsen Fjørtoft ønsket oss velkommen til Otterlei skule og Fjørtofta. Vi fikk orientering om øya og dagens program, og med tonefølge på trekkspill v/Liv Longva Nilsen ble Fjørtoftsangen avsunget! Den gode stemninga ble satt!

Liv Longva Nilsen fortsatte orienteringa om øya, både fra historisk og moderne tid. Det eldste arkeologiske funnet som er gjort er datert tilbake til eldre steinalder, og Dysvika-funnet som ble gjort i 1972 viste spor etter mennesker og tidlig bosetting. Det er registrert mange arkeologiske funn på øya som forteller om båter, jordbruket i steinalderen og religiøse handlinger. I 1940 ble det gjort funn av to båter som er datert tilbake til 7-800e.Kr. Disse to Fjørtoft båtene ble rekonstruert og finnes nå på Sunnmøre Museum.

Etter orienteringene ble det servert kaffe og deilige sveler med tilbehør - det smakte godt!

Underetasjen på Otterlei skule viste seg å inneholde ei unik og interessant samling av steinarter. Både Fjørtofta og de andre Nordøyane er kjent som et område med svært interessant berggrunn som har trukket til seg geologer fra mange land. Grunnlaget for denne spesielle samlinga ble lagt av Petter Dyrkorn. Han bodde på Fjørtofta og arbeidet som bygningsmaler, fisker og bibliotekar, men i fritida var han arkeolog, geolog, botaniker og rosemaler. Vi fikk ei god og interessant orientering om samlinga av Harald Dyrkorn, sønnen til Petter. Dette lille steinmuseet er vel verdt et besøk!

Besøket fortsatte så med omvisning på øya i privatbiler.

Ett av stoppa var ved kirka som ligger på samme sted som det første kapellet ble bygd på 1600-tallet. Dagens kirke som er ei langkirke med 200 sitteplasser, ble vigsla i 1878. Kirka var viktig for folket på øya, og den ble betalt av fiskerne på øya av de gaver som havet ga. Den gang ble Gudshuset prioritert foran skole. Det er bare noen få ting fra den gamle kirka som ble overflytta til den nye. Det viktigste er alterkalken fra 1628 som ble gitt som ei gave fra et skipsmannskap som ble berga fra forlis av folk fra sognet. Ei lita 500 år gammel kirkeklokke er også en av de gamle gjenstandene. Den nåværende altertavla ble malt av Jonas Peson i 1939. Kirka har også ei fin samling av messehagler hvor både stoffet og broderiene er laget av kvinner på øya i nyere tid.

Samfunnshuset er en viktig samlingsplass for folket på øya, og det blir flittig brukt til alle slags arrangementer hele året. Det er dugnader og frivillig arbeid som er grunnlaget for drifta av huset, og det var flott å se dette fine forsamlingshuset.

Turen gikk via befaring av nye hyttefelt videre til Fiskerimuseet hvor ildsjeler har samlet mange gjenstander som skal danne grunnlaget for et nytt museum. Det er uten tvil ei viktig del av øya si historie som må tas vare på, og grunnlaget er gjort for det videre arbeidet. Det er bare å ønske lykke til!

Tilbake på Otterleiskulen ble vi ble servert deilig fiskesuppe før programmet fortsatte.

Liv Davik Nilsen fortsatte med fortellinger og orienteringer.

Vi ble fortalt om Ingebrigt Davik og hans eventyrverden som fikk god grobunn i barndommen da ha bodde på øya. Han hadde også sine første skoleår på Otterlei skule, og det var naturlig å synge «Første skuledagen» av Ingebrigt Davik. Spiren til Taremareby og grunnlaget for alle de kjente og kjære fortellingene og sangene ble lagt i dette miljøet.

Vi fikk fakta og orienteringer om livet på Fjørtofta.

Dagens vei rundt øya er på ca. 1 mil, og med en maksimal høydeforskjell på 14 meter, så er det helt ideelt for en sykkeltur for både små og store, unge og eldre. Mange tar med seg sykkel på hurtigbåten eller ferga og tilbringer dagen på øya.

Det er store forventninger til Nordøyvegen - den nye veien som skal gi øyboerne fastlandsforbindelse. Det arbeides dag og natt på denne veien, og det bygges 40 meter vei per uke. Veien skal stå ferdig i 2020, og forventningene til det «nye livet» er naturligvis stor!

Det bor i dag kun 100 personer på øya, og barnefamiliene har en komplisert hverdag. Skolen og barnehagen ble nedlagt for 10 år siden, og de 4 små barna som bor på øya i dag må til Harøya for å gå på skole og i barnehage.

Fastlegen har kontordag på øya kun en dag i uka, og legevakta er ved Ålesund sykehus.

De eldre har det heller ikke enkelt. Det ble for noen år siden bygd 6 eldreboliger som aldri ble flytta inn i fordi det ikke var mulig å skaffe arbeidskraft til å drive. Dagens situasjon er at de som har behov for det kun får hjemmesykepleie to ganger i uka! Med den nye vegen er det store forventninger til at eldre og pleietrengende kan fortsette å bo i boligene sine og få hjelp der.

Mange ser frem til at det igjen skal bli liv og lys i husa på øya hele året, og at det igjen skal bli et livskraftig samfunn.

Liv Longva Nilsen ga uttrykk for et sterkt ønske om at øyboerne på Nordøyane kan fortsette livet på øyene, med vekst både på hav og land, og dette fremtidsønsket har hun gitt uttrykk for i sangen «Nordøyvalsen» som vi alle sang.

Lekre kaker og kaffe kom på bordet, og vi koste oss godt mens Eldar Fjørtoft, hobbyfotograf, viste flotte fotografier av naturen på øya. Vi ble alle så oppslukte av disse bildene at tida bare forsvant, og i all hast måtte vi si farvel og finne bilene – uten at vi fikk tid til å avslutte med sangen «Eg vil bu på ei øy utmed havet» - en kjærlighetssang til livet på øya!

Vi som fikk anledning til å være med på denne turen hadde en fantastisk dag og opplevelse i møte med øya, naturen, gjestfriheten og ikke minst de mange fine menneskene!
En stor og hjertelig takk til alle som var med på å gi oss denne fine opplevelsen, og vi sier på snarlig gjensyn!

Anne Dyb Liaaen
(Referent)

Eg vil bu på ei øy utmed havet

Mel.: Sangen til bygda

Ut mot havet vil kystfolket leve.
Gjennom tidene har dei nok her måtte streve
i kampen for livet og føda.
Takka høgare makter for framsteg og grøda.
Vi som lever her no har nok lettare dagar,
og vi verdset vår heim her ved havet.
Kanskje stundom på regn og på kuling vi klagar,
men ein havlengt var vår voggegåve.

Ref.: Eg vil bu på ei øy utmed havet
Eg vil bu der kor storbåra bryt.
Der eg saman med måsen og skarven
mang ein fin solnedgang kan få nyt'.

Og når storstormen herjar der ute,
når det piskar og blæs så det slår mot mi rute,
skal eg kose meg triveleg inne
der eg roa i sjela mi verk'leg kan finne.
Ja, eg trivest på staden blant dei som eg kjenner;
mellom dei som eg namngir som venner.
Og når våren kjem hit, når naturen her vaknar,
ikkje mykje i livet eg saknar.

Ref.: Eg vil bu på ei øy utmed havet

Måtte her ifrå kysten eg flytte,
ville noko i djupet av meg alltid lytte
etter tonen frå hav og frå båre,
som nok truleg ligg nedfelt i genane våre.
Mellom lyngrabb og fjøre eg finn meg til rette,
ja, eg trivest her midt mellom dette.
Og eg trivest med det som eit kystfolk plar gjere,
ja, eg vil ut med kysten her vere.

Ref.: Eg vil bu på ei øy utmed havet

Skriven av Liv Longva Nilsen
til 17. mai -12 på Fjørtofta

En seniors bønn

Herre, du vet bedre enn jeg selv at jeg begynner å bli gammel!

Hold meg borte fra den fatale vane
å tro at jeg må uttale meg om ethvert emne ved enhver anledning.

Fri meg fra trangen til å ordne opp i andres saker.
Gjør meg tankefull, men ikke sturende.
Hjelpsom, men ikke dirigerende.

Med min enorme oppsamlede visdom
er det nesten synd ikke å få utnyttet den helt,
men du vet, Herre,
at jeg ønsker å beholde noen få venner til slutt.

Hold mitt sinn fritt fra ønsket om å fortelle detaljert om alle ting,
gi meg vinger til å nå frem til poenget.

Forsegl mine lepper mot å berette om mine fysiske svakheter og plager.
De øker stadig – og min glede over å fortelle om dem blir stadig større med årene.

Jeg tør ikke be om den nådegave at jeg vil nyte historier om andres plager, men hjelp meg til å utholde dem med tålmodighet.

Jeg tør ikke be om en bedre hukommelse,
men om en voksende ydmykhet,
og en mindre skråsikkerhet
når min hukommelse synes å komme i konflikt med andres.

Lær meg den storartede leveregel at jeg av og til tar feil.

Hold meg noenlunde elskverdig.

Jeg ønsker ikke å bli noen helgen – noen av dem er vanskelig å leve sammen med
men en sur gammel person er en av djevelens mesterstykker.

Gi meg evnen til å se lyspunkter på uventede steder
og gode sider hos folk som jeg ikke regner med har dem.

Og la meg, Herre, få den nådegave at jeg kan fortelle dem det.

INTERESSERT I GAMLE FOTOGRAFIER?

Du finner en mengde gamle fotografier i fotobasen til Fylkesfotoarkivet.

Digitalfoto-gruppa var for en tid tilbake på besøk hos Fylkesfotoarkivet og fikk en flott omvisning, en mengde informasjon og et godt innblikk i alt arbeidet som legges ned for å bevarte gamle fotografier. Det er rett og slett imponerende!
Ta en titt da, vel.. det er enkelt.

Åpne nettleseren på din PC (evt. nettbrett) og skriv inn denne adressen:

https://fylkesfotoarkivet.no

Dette bringer deg rett til hovedsiden, som ser ut omtrent som dette

- Fra menyen ute på venstre side, velg
«**søk bilete**»
- Klikk så på
«**<u>SØK BILETE og NAMN</u> på avbilda personar**».

Du kommer nå til «**webarkiv fort toto**». Her kan du nå søke på f.eks. byer, steder, personer osv. Det hele er ganske godt forklart på sidene, det er ikke vanskelig å «manøvrere» seg frem.

Husk at bilder kan være beskyttet i henhold til opphavsrett. Skulle en ønske å bruke ett eller flere bilder, MÅ Fylkesfotoarkivet kontaktes.
Tlf. 908 44 862 epost: albertsen@ikamr.no

“Leve hele livet”

På temamøtet 28.mars gav Brit Steinnes Krøvel en bred orientering om den nye Kvalitetsreformen for eldre «Leve hele livet» Reformen som ble vedtatt så sent som i desember 2018 bygger på Stortingsmelding 15 (2017-2018) med samme tittel.

Interesserte vil kunne finne mer informasjon ved å søke https://helsedirektoratet.no/leve-hele-livet-kvalitetsreformen-for-eldre

Her kan en bl.a. lese at Kåre Reiten i Stavanger var opptatt av at man må starte tidlig i arbeidet med omstilling i kommunene for å møte de kommende utfordringene:

«For å endre kurs på skuta må vi ha framdriftsfart.»

Dette er noe vi kan skrive under , etter å hå fulgt det som skjedde på Hustadvika.

Nå startes arbeidet med reformen opp i Møre og Romsdal. Det er etablert en organisasjon kalt Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjeneste (USHT). Her er Brit Steinnes Krøvel leder og styrmann. Hun har kontor i Rådhuset, Ålesund, men USHT har også medarbeidere i Kristiansund og Molde, totalt 6 medarbeidere. I nært samarbeid med kommunene skal nå USHT arbeide for å få framdrift i denne prosessen. Fylkesmannen og Kommunenes Sentralforbund er også med i det regionale støtteapparat for kommunene. Samarbeid med eldreråd og brukerorganisasjoner vil være svært viktig i prosessen.

Med stor entusiasme og engasjement tok Brit Krøvel Steinnes forsamlingen gjennom reformplanene. Gjennomføringen skal være ferdig i 2023. I følge planen skal kommunene ikke bli pålagt nye plikter og oppgaver. Man skal forbedre og tilpasse de kommunale tjenester som finne.

Målsettingen er at samfunnet skal bli mer aldersvennlig, og en tror at det også vil bidra til at samfunnet er barnevennlig. Den enkelte kal i større grad kunne planlegge egen alderdom, og derfor må planleggingen også bli mer eldrestyrt, hvor en utnytter «seniorressursen» bedre. Det skal bli et tettere samarbeid mellom politiske myndigheter, administrasjon, eldreråd og andre brukerrepresentanter Det har allerede vært holdt dialogmøter i flere kommuner. Ved NTNU Ålesund arbeides med en digital «Smart City»-modell hvor en skal prøve å teste hvordan løsninger vil kunne fungere i praksis.

Som en gulrot skal kommuner med gode planer kunne få ekstra midler til gjennomføring.

Foredragsholder gikk også mer i detalj gjennom det som er satt opp som 5 spesielle innsatsområder:

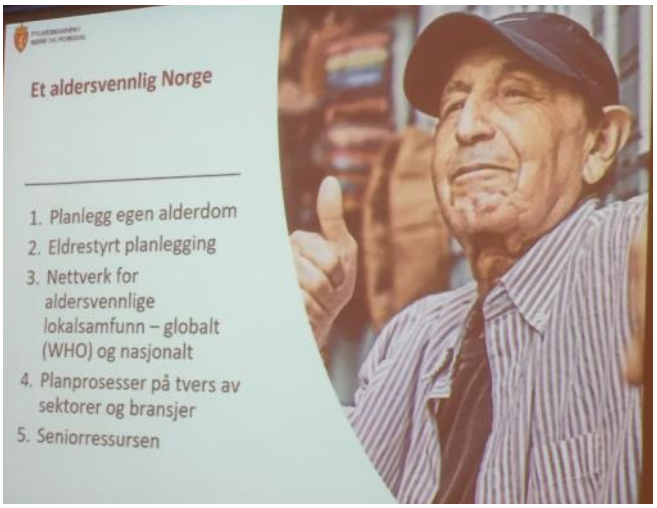

1. Et aldersvennlig Norge

2. Aktivitet og fellesskap

3. Mat og måltider

4. Helsehjelp

5. Sammenheng i tjenestene

På hvert av innsatsområdene legger reformen fram utfordringer og forslag til løsninger, som alle viser til lokale eksempler.

Fra planen har jeg hentet følgende:

Muligheten til å velge

Leve hele livet er en reform for større valgfrihet. Den skal gi den enkelte større mulighet til å velge tjenesteyter (hvem), medvirke til innholdet i tjenestetilbudet (hva), på hvilken måte den ytes (hvordan) og på hvilket sted og tidspunkt tjenesten gis (hvor og når).

Matglede for de eldre

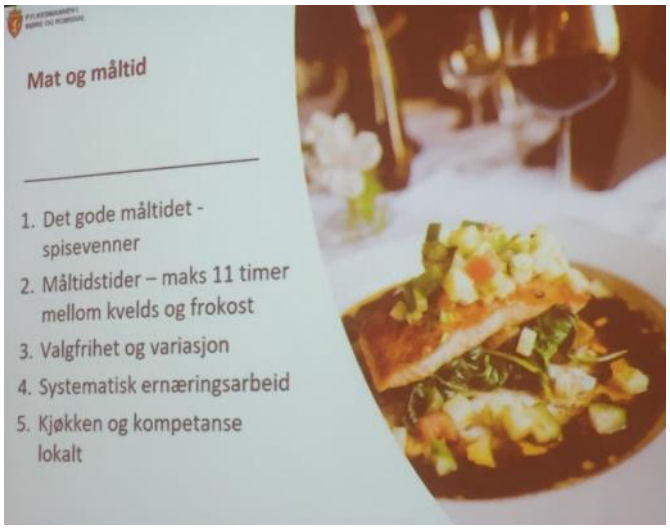

Leve hele livet er en reform for større matglede, enten du bor hjemme eller du er på sykehjem eller sykehus. Den skal gjøre måltidet til en begivenhet i hverdagen, sørge for flere måltider gjennom døgnet og sikre god ernæring med gode kokker og lokale kjøkken.

De eldres helse- og omsorgstjeneste

Leve hele livet er en reform for å skape de det viktigste spørsmålet er: Hva er viktig for deg? Den skal gi trygghet for å få hjelp når en trenger det. Den skal invitere til aktivitet og deltakelse og gi bistand til selv å mestre hverdagen til tross for sykdom og funksjonstap.

Pårørendeomsorg

Leve hele livet er en reform for pårørende. Den skal vise omsorg for de som yter omsorg, og ta vare på de som tar vare på sine nærmeste, slik at de ikke sliter seg ut. Den skal legge til rette for tettere samarbeid om felles oppgaver mellom pårørende og helse- og omsorgstjenesten.

Alternative arbeidsordninger

Leve hele livet er en reform for alle som gjør jobben i helse- og omsorgstjenesten. Den skal inspirere til å finne nye arbeidsordninger og ta i bruk ny teknologi, nye metoder og nye løsninger. Den skal utfordre til å organisere seg slik at det blir større kontinuitet i tjenestetilbudet, med mykere overganger og færre å forholde seg til for dem som mottar tjenester.

Enkelte punkt er så langt mer konkrete enn andre. For mange i institusjoner vil det merkes at nå skal alle be-

boere få minst 3 måltider daglig. Tiden med storkjøkken som leverer «ferdigmat» , ofte ikke altfor appetittvekkende,, skal være over. Det skal lages planer og gis støtte til å gå tilbake til mindre, lokale kjøkken.

Selv om lederen for USHT gjennomgikk reformplanene i detalj og med stor entusiasme var det i hovedsak en gjennomgang av et plandokument. Som alle politiske planer inneholder også denne mye velvillighet og gode tanker. «Leve hele livet» dreier seg nok i stor grad om å «Leve alderdommen:» Men gjennomføringen har vi foran oss. Så vil det også være opp til oss å gjøre vår stemme hørt, komme med våre ønsker og behov, vise vi kan være en ressurs.

Eldrerådene vil være sentrale og viktige i dette arbeidet.

Avslutningsvis var det en god del spørsmål og kommentarer som tydet på at emnet engasjerte. Men jeg syntes også å merke en underliggende holdning: Vel og bra, men nå får vi nå se. Alle har vi våre tidligere erfaringer.

Noralv Breivik (Referent)

(En sterkt forkortet utgave av denne artikkelen ble trykt i forrige utgave av ÅSU-bladet. Dette er det uavkortede referatet)

TEMAKVELD 26. april 2019:

PER EGIL HEGGE : Russland 1917

Journalisten, utenrikskorrespondenten og forfatteren av "Russland 1917", Per Egil Hegge, kjenner Russland og dets historie ut og inn.

Og litt over 100 år etter de dramatiske begivenhetene var det en opplagt foredragsholder som så opp mot de omlag 70 spente tilhørerne denne kvelden, da **"1917 - Skjebneåret for Russland"**, var tema. Han skulle ta oss med inn i historien til dette veldige riket, og til mennesker som har vært avgjørende på forskjellige måter.

Hegge startet med imperiets begynnelse, og den første som kalte seg for tsar, Ivan den grusomme. Han snakket om Peter den store, Katarina den store. Om evig ufred og krig. Om den industrielle revolusjonen. Og om klasse-forskjellen som økte sterkt mellom by og land ettersom tiden gikk.

Hegge konsentrerte seg så særlig om åra rundt 1917 og hovedstaden Petrograd, - dagens St. Petersburg. Tsar Nikolaj, tsarina Aleksandra og deres 5 barn residerte her, omgitt av familien, adelen og den politiske eliten.

Til Petrograd kom en mann som fikk navnet sitt innskrevet i historien. Han var en enkel bonde fra Sibir, men ble en markert personlighet med stor innflytelse. Hans mørke, stikkende blikk hadde hypnotiserende kraft, ble det sagt, og han ble tillagt helbredende evner. Med glimt i øyet fortalte Hegge at Rasputin gikk for å være munk, men det var nok ikke rett, for denne munkens virkning på kvinner var legendarisk i samtiden, og mang en ektemann ønsket han langt bort. -

Det var urolige tider i Russland. Det var kriger i deler av det store riket. Tsaren fikk folket mot seg. Det var matmangel. Det var misnøye blant arbeiderne og blant soldatene. Mot slutten av 1916 mente man at Rasputin hadde fått for sterk innvirkning på landets ledelse. Et komplott ble planlagt. Og i Jusupov-palasset skulle han drepes, med cyanid. Men cyanidet uteble, det ble kuler som tok livet av han.

Rasputin visste at livet hans var i fare. Og forutsa at dersom han ble drept, så ville det ikke vare lenge før tsarveldet var over.

I mars, ti uker etter Rasputins død, og etter ei uke med voldsomme opptøyer i hovedstaden, måtte tsar Nikolaj gi fra seg makten, og Romanov-dynastiets dager var over, etter 300 år.

Uroen steg blant folk. Det ble et politisk kaos med stor forvirring etter keiserens abdikasjon.

Fra mange kanter kom sterke personligheter hjem til Russland og gikk i opposisjon til regjeringen. Små, disiplinerte grupper av soldater og arbeidere fikk forskjellige oppdrag for å berede grunnen for en maktovertakelse.

Tsarfamilien var forlengst forvist fra hovedstaden. De ble flyttet rundt, og møtte sin skjebne i en kjeller i Jekaterinburg sommeren 1918. Andre familiemedlemmer i Romanov-slekten ble også brutalt drept, likeså kjente motstandere av revolusjonen.

23. oktober 1917 besluttet lederne for bolsjevikene i et hemmelig møte å avsette regjeringen og overta makten. Trotskij var sentral i forberedelsene, han kom hjem fra USA via Kristiania. Sammen med han var Lenin, hjemvendt fra eksil i Sveits.

Den 7. november (25. oktober etter russisk kalender) gjennomførte bolsjevikene statskuppet. Lenin tok ledelsen og skapte et diktatur med maktmonopol som ideologisk hovedprinsipp. Oktoberrevolusjonen skaket en hel verden, og Russland ble for alltid endret, med ringvirkninger som spredte seg utover, avsluttet Hegge.

(Referent, Guri Bjørlo)

Temamøte 23. mai 2019:

Professor Gunnstein Akselberg : Språket vårt— korleis er det blitt til og korleis har det utvikla seg.

"Naftadjupet" var fullsatt da professoren retta på brillene og erkjente at han var ikke typen til å sitte stille og dosere. Nei, han likte å stå eller vandre under forelesningene .. og det gjorde han denne kvelden også.

Fra første øyeblikk var forsamlingen med.
For det er fascinerende å høre om språk. Hvor kommer det fra, hvordan er det blitt som det er i dag.
At vårt språk i begynnelsen hørte til den indoeuropeiske familien, 3500 f.Kr., er spennende. Og i denne familien er sanskrit eldst.
Senere blir tilhørigheten germansk (750 f.Kr.)- herunder hører blant annet engelsk, tysk, hollandsk, afrikaans, norsk. Så utvikler det seg videre til det norrøne, og nordiske, med norsk, svensk, dansk. islandsk, færøysk, og endelig til det norske, fra 700 e.Kr., og særlig rundt 1050 e.Kr.

Professoren tok oss gjennom språkets utvikling, om talespråk, skriftspråk, og deres utvikling.
"Språkhistorie er soga om utviklinga av språklige feil", sa han.

Domkirkene sto for en del av den naturlige utviklingen i de forskjellige områdene. Dialektene er en utvikling av talespråket. Ikke alle synes språkutvikling er noe positivt, hevdet han. Man vil ha språket homogent, statisk, som før. Med språkendringer kommer språkvariasjoner, men også talemål-endring, og spredning. Som fører med seg en utvatning, forflating, til en miks som tilslutt fører til dialekt-død.

Hva er i grunnen den ekte dialekten / talespråket? Den rette / korrekte / originale / genuine / skikkelige dialekten?
Professoren sjøl er fra Voss. Men får høre det både i hjembygda og andre steder, at han ikke snakker sin hjembygds dialekt.

Ingen kunne svare på hva som er den ekte ålesundske dialekten.
-
En snakker om identitets-handlinger. Trekk som særpreger et område. F.eks. -au - for Voss. Skarre-r-en for Bergen. Hva særpreger ålesundsk???
Det var ofte snakk om knoting. - Men det var mer vanlig før. Den mer merkbare språkutviklinga i vår tid, er lydene som forsvinner, f.eks. kjære ...som lydmessig kan bli til sjære..., kjøre, sjøre...

Dansk påvirkning har endret mange navn i Norge, ved at der det før var -e, er den skiftet ut til -a.
Samtidig så er vårt norske språk i stor grad inspirert av høytysk.
Vi skal ikke være så redde for påvirkning fra engelsk heller. For kanskje kommer det engelske ordet fra vårt norrøne felles språk.

Språkrådet passer på hva som sies og skrives i landet. Og vi vil jo ha korrekt tale og korrekt skrift. Men - vi liker ikke å bli diktert. Vi vil ha et tilpasset språk. Akselberg forteller at dialekt kan deles i forskjellige grupper, som for eksempel geolekt, som er knytta til geografiske områder. Sosiolekt er knyttet til det sosiale laget i folket. - og idiolekt er mitt (ens) personlige språk. -
---
En fortreffelig foredragsholder ble av en begeistret forsamling takket med gjentatt akklamasjon, og med ønske om å få mer om språk ved en senere anledning.

(Referent: Guri Bjørlo)

HENVENDELSE MOTTATT FRA KIRKENS SOS

ÅSU har fått en henvendelse fra Kirkens SOS, del av skrivet gjengis her. Styret har valgt å overlate til våre medlemmer å avgjøre om dette kan være av interesse for den enkelte. Ta i så fall kontakt med Kirkens SOS direkte.

Kirkens SOS i Møre og Romsdal (KSOS) tilbyr samtale med et medmenneske som lytter, og er en del av landets største døgnåpne krisetjeneste på telefon og internett. Kirkens SOS er tilgjengelig for alle uavhengig av kjønn, rase, legning eller religion. Det er alle mulig mennesker som tar kontakt med Kirkens SOS. Noen er usikre, ensomme, redde eller syke. En del har tanker om å avslutte livet. Tjenesten er basert på frivillighet, og har 100 medarbeidere i Møre og Romsdal som er godt utrustet for oppgaven som samtalepartnere. Sentrale verdier er engasjement, håp og en urokkelig tro på livet. De frivillige bidrar til litt mindre ensomhet i vårt fylke og noen ganger har stemmen og omsorgen deres vært avgjørende for å redde liv.

For mer informasjon om oss se gjerne våre nettsider (www.kirkens-sos.no)

Mer informasjon om kurset finnes på : https://www.kirkens-sos.no/samtalekurs .Kurset er livssynsnøytralt og krever ingen forhåndskunnskap. Vårt engasjement etter 40 år som krisetjeneste er at enda flere skal finne noen å snakke med i sitt nærmiljø, på skole, jobb eller andre arenaer. Vi vil gjerne dele vær erfaring gjennom ti tips til å bli en enda bedre samtalepartner. https://www.kirkens-sos.no/samtalekurs/ti-samtaletips

Vi håper dere i Senioruniversitetet kan stille dere positive til henvendelsen og ser frem til å høre fra dere!

Alt godt,

Hilde Lillestøl

Leder Kirkens SOS Møre og Romsdal

48068328/70100992

KIRKENS SOS MØRE OG ROMSDAL 40 år Vi er her. Alltid

HENVENDELSE MOTTATT FRA ÅLESUND BIBLIOTEK

Vi har videre mottatt en henvendelse fra biblioteket, som vi tror kan ha interesse for en del av våre medlemmer. Også her vil vi be om at den enkelte tar direkte kontakt med biblioteket. Legg merke til at biblioteket satser på å invitere institusjoner som f.eks. Skatteetaten og Altinn, banker og NAV til å informere om sine digitale tjenester.

DIGIHJELP VED BIBLIOTEKET

Hei!

Her ved Ålesund bibliotek skal vi starte opp Digihjelp til hausten. Vi har fått midlar frå KS til å starte opp dette. Vi tenkjer oss organisert som drop in to gonger i veka. I tillegg vil invitere inn til kurs, der for eksempel Skatteetaten orienterer om Altinn og skatt, bankar om nettbank, NAV om sine digitale tenester osv., gjerne med ein slags datakafe/workshop i etterkant.

Eg lurer på om de har interesse av eit samarbeid om dette? Det ville vore kjekt å fått til. Høyrer frå deg om dette kan vere aktuelt!

Med beste helsing

Mette Aaram Ringstad

Biblioteksjef, Ålesund bibliotek
Tlf. 41 12 13 93 | 70 16 22 68 | 70 16 22 60 (sentralbord)

mette.aaram.ringstad@alesund.kommune.no

ÅLESUND KOMMUNE

Postboks 4404, 6044 Ålesund
www.alesund.folkebibl.no

Vil du bli medlem i Ålesund Senioruniversitet?
Bruk gjerne innmeldings-skjemaet som du finner på vår hjemmeside www.puiaa.no i menyen under «kontakter» - eller send en epost til
post@puiaa.no

Gruppe	Gruppekontakt	Telefon	e-post
Bridge	Reidun Breivik	99 54 21 65	rfalklev@mimer.no
Byen vår	Lars Johan Huse	91 33 67 46	larsjohanhuse@gmail.com
Datagruppe A	Marit Veiberg Eide	99 47 68 20	maritvei@gmail.com
Datagruppe B	Åshild Fallgren	70 12 10 46	ashild.fallgren@gmail.com
Datagruppe C	Ole Andreas Devold	92 49 91 88	oasty@online.no
Datagruppe D	Per-Arne Vidnes	90 72 24 92	pavidnes@frisurf.no
Digital foto	Solveig L. Gartz	99 45 10 76	solgartz@hotmail.no
Engelsk litteratur	Åshild Longva	81 78 57 59	glong@mimer.no
Kino, Moa	Hilde Bjørlo	97 70 93 37	hbjorlo@online.no
Koordinator	**Noralv Breivik**	41 44 04 38	noralv.breivik@mimer.no
Kunst	Mari Johansen Huse	95 93 26 26	mjhuse@online.no
Kunstmaling	Asbjørn Kjell Lade	70 15 50 04	alade@online.no
Litteratur 1	Guri Bjørlo	48 27 73 28	g-margr@online.no
Litteratur 2	Gunnhild Humblen	41 20 86 66	gunhild.humblen@gmail.com
Litteratur 3	Liv Ingebrigtsen	91 55 77 60	liv.barbro.ingebrigtsen@stayon.no
Natur og kultur i nye Ålesund	Sølvi Furnes	99 63 94 39	sfurnes@mimer.no
Quo Vadis	Alfhild Hagen	45 43 66 77	alf13hag@online.no
Samfunnsgruppa	Karl Johan Skårbrevik	92 26 62 95	kar-skaa@online.no
Spansk 1	Aashild Nordhus	97 17 75 10	aanordhu@online.no
Spansk 2	Marit Kalvø	47 37 61 48	marit.kalvo@gmail.com

Adresselapp settes her

Returadresse ved feil adresse:

Ålesund Senioruniversitet
v/ Herbert Gartz
Larsgårdsalleen 48
6009 Ålesund

POSTEN NORGE
P.P. PORTO BETALT

Tillitsvalgte 2018:

Leder: Helene Birkeland, Klokkersundvn. 11, 6015 Ålesund, tlf. 909 21 130, helbirke@online.no
Styremedlem (nestleder): Herbert Gartz, Larsgårdsalleen 48, 6009 Ålesund, tel. 900 48 885, herbert@gartz.no
Styremedlem (sekretær): Guri Bjørlo, Høgvollvegen 24, 6018 Ålesund, tlf. 482 77 328, g-margr@online.no
Styremedlem (kasserer): Sjur Brande, PB 4019 Moa, 6048 Ålesund, tlf. 922 03 697, sjur.brande@live.no
Styremedlem (studiekoordinator): Noralv Breivik, Urabakken 7, 6017 Ålesund, tlf. 414 40 438, noralv.breivik@mimer.no
Varamedlem: Anne Dyb Liaaen, Storenørve 3E, 6009 Ålesund, tlf. 908 54 086, anne.dyb.liaaen@icloud.com
Varamedlem: Liv Ingebrigtsen, Nylandsveien 35, 6011 Ålesund, tlf. 91557760, liv.barbro.ingebrigtsen@mimer.no

Redaksjonskomiteen består av:

Herbert Gartz, tlf.900 48 885, herbert@gartz.no; Sjur Brande, tlf 922 036 97, sjur.brande@live.no;
Helene Birkeland, tlf. 909 21 130, helbirke@online.no

Senioruniversitetets virksomhet er dannet på frivillig innsats, kombinert med egeninteresse og individuelle ønsker, samt behovet for sosial kontakt. Det å dele felles interesser er givende. Det gir oss nytt engasjement og utfordringer, utvider vår horisont, og gir oss nye kunnskaper. Det sosiale samværet på denne konstruktive måten gir oss tilhørighet, og det fører til at nye vennskap dannes. I Senioruniversitetet i Ålesund bruker vi idéene i *Universitetet for den tredje* alder slik:

1. Først og fremst å vekke lysten til å lære, og derved stimulere til egen aktivitet;
2. dernest å gi pensjonister mulighet til å ta styring over eget liv; og ikke minst
3. det å være med i et sosialt nettverk.

Det er ett av våre mange gode kort at Senioruniversitetet har mange studiegrupper som drives med liv og lyst av egne medlemmer. Det legges stor vekt på det sosiale aspektet så vel som interessefeltet. Identitet, verdier og selvforståelse er andre poeng. Hovedparten av aktiviteten i studiegruppene våre bygger opp om akkurat dette. Vi diskuterer med respekt for andres meninger, og er velsignet fri for detaljert styring. Vi utvikler oss ved å lytte til hverandre, og modnes ved det.

Ålesund Senioruniversitet

16.07.2019 **Studiegrupper Ålesund Senioruniversitet. Møteplan høsten 2019.**

Gruppe	Gruppekontakt	Dag	Kl.	Måned	August			September				Oktober					November				Desember			Servere og rydde / Temamøte
				↓Sted Uke→	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
Bridge	Reidun Breivik	Mandag	1230-1430	Sp.vik.omsorgss.	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	2	9	16	
Byen vår	Lars Johan Huse	Tirsdag	1000-1200	Frivilligsentralen				3			24			15			5			26	4			31.okt.
Data A	Marit Veiberg Eide	Fredag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.		23		6		20		4		18		1		15		29		13		
Data B	Åshild Fallgren	Torsdag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.		22		5		19		3		17		31		14		28		12		
Data c	Ole Andreas Devold	Fredag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.	16		30		13		27		11		25		8		22		6			
Data D	Per-Arne Vidnes	Torsdag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.	15		29		12		26		10		24		7		21		5			
Digital foto	Solveig Gartz	Mandag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.	12		26		9		23		7		21		4		18		2		16?	
Engelsk litt.	Åshild Longva	Tirsdag	1000-1130	Sp.vik omsorgs.	13		27		10		24		8		22		5		19		3		17?	
Kino, Moa	Hilde Bjørlo	Tirsdag	1200-	Odeon Kino	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	Julemøte
Kunst	Mari Johansen Huse	Torsdag	1200-1345	Etter avtale	15		29		12		26		10		24		7		21		5			
Kunstmaling	Asbjørn Lade	Torsdag	1400-1530	Sp.vik omsorgs.	15		29		12		26		10		24		7		21		5		19?	
Litteratur 1	Guri Bjørlo	Onsdag	1200-1345	Sp.vik omsorgs.	14		28		11		25		9		23		6		20		4			29.aug.
Litteratur 2	Gunhild Humblen	Tirsdag	1115-1245	Ål. Bibliotek		20		3		17		1		15		29		12		26		10		
Litteratur 3	Liv Ingebrigtsen	Mandag	1200-1345	Frivilligsentralen		19		2		16		30		14		28		11		25		9		
Natur og kultur-	Sølvi Furnes	Tirsdag	Etter avtale						10				8				5				3			
Quo Vadis	Alfhild Hagen	Tirsdag	1200-1345	San.senteret Bogneset			27				24					29				26				28.nov.
Samfunnsgruppa	Karl Johan Skårbrevik	Onsdag	1000-1145	Sp.vik omsorgs.		21		4			25		9		23		6			27		11		
Spansk 1	Åshild Nordhus	Tirsdag	1330-1530	Sp.vik omsorgs.	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10		
Spansk 2	Marit Kalvø	Onsdag	1415-1545	Sp.vik. omsorgs.					11	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11		

Studiekoordinator: Noralv Breivik, Urabakken 7, 6017 Ålesund Telefon 70141876 Mobil: 41 44 04 38 E-post: noralv.breivik@mimer.no

Studiegruppene må være oppmerksomme på når de skal hjelpe til med servering og rydding på temamøtene.